

ВІДГУК

Офіційного опонента, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри загальної хірургії №2 Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця Іоффе Олександра Юлійовича на дисертаційну роботу Ковалю Олександра Миколайовича «Обґрунтування вибору відкритої та лапароскопічної алопластики при пупкових грижах поєднаних з діастазом прямих м'язів живота» поданої на разову спеціалізовану вчену раду ДФ 26.613.189 при Національному університеті охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика МОЗ України, яка створена відповідно до наказу №3051 від 28.06.2024р. на здобуття наукового ступеня доктора філософії за фахом 222 – Медицина (спеціалізація 14.01.03 – хірургія).

Актуальність

Пупкові грижі складають 8-12% серед загальної частини зовнішніх гриж живота. Такі грижі у 60% поєднуються з діастазом прямих м'язів живота. Хірургічне лікування пупкових гриж поєднаних з діастазом прямих м'язів з використанням лапароскопічної та відкритої алопластики у порівнянні з аутопластикою покращує післяопераційні результати. Лапароскопічну алопластику переважно використовують при пупкових грижах малого та середнього розмірів поєднаних з діастазом прямих м'язів шириною до 5 см. При пупкових грижах поєднаних з діастазом прямих м'язів ширшим за 5 см. ефективною є відкрита алопластика. Водночас частота рецидивів після таких операцій залишається в межах 10-15%. Основною причиною виникнення рецидиву пупкових гриж поєднаних з діастазом прямих м'язів після алопластики є недостатня або неповна ліквідація діастазу при герніопластичі. По краях не укріпленого сітчастим імплантатом діастазу, стоншена біла лінія продовжує розширюватися з формуванням дефекту та збільшенням діастазу. За останні роки при поєднанні пупкової грижі з широким діастазом прямих м'язів живота використовують традиційну методику «onlay». Ця методика

дозволяє одночасно виконати алогерніопластику та ліквідувати діастаз прямих м'язів, але широкий контакт сітчастого імплантату з підшкірно-жировою клітковиною призводить до частих сером (45-62%) які інфікуються у (4,7-5,6%), що часто призводить до міграції сітчастого імплантату і рецидиву пупкової грижі і діастазу прямих м'язів. Крім цього, виникненню рецидиву діастазу прямих м'язів можуть сприяти анатомічні передумови, а саме, стоншення задніх апоневротичних стінок прямих м'язів живота, які зашиваються неукріпленими при виконанні надапоневротичної методики «onlay». Таким чином актуальність дисертаційного дослідження Ковалю О.М. не викликає сумнівів.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана згідно з планом науково-дослідних робіт (НДР) Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика та є фрагментом НДР кафедри хірургії і проктології «Обґрунтування та розробка інноваційних методів діагностики, хірургічного лікування і профілактики ускладнень при ургентних та планових абдомінальних захворюваннях», державний реєстраційний номер 0122U200877, дата реєстрації 20.09.2022. Термін виконання 2022-2027.

Метою роботи дисертанта було підвищення ефективності хірургічного лікування пупкових гриж поєднаних із діастазом прямих м'язів живота, шляхом вивчення морфологічних особливостей передніх та задніх апоневротичних стінок прямих м'язів живота при діастазі та обґрунтувати оптимальне розміщення сітчастого імплантату.

Використані методи дослідження є сучасними та цілком відповідають поставленим науковим завданням. Дослідження виконане з дотриманням сучасних біоетичних вимог, із забезпеченням максимальної доказовості основних положень. Дисертант використав у роботі загально-клінічні, інструментальні, лабораторні, морфологічні, морфометричні, імуногістохімічні та медико-статистичні методи. На належному рівні виконані узагальнення та аналіз отриманих результатів. Висновки дисертації

відповідають її завданням та є логічним та лаконічним підсумком усієї виконаної роботи. Дисертація загалом виконана на високому науковому та методологічному рівні, відповідному вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Наукова новизна дисертаційної роботи

Основні положення та висновки дисертації, які ґрунтуються на результатах дослідження, характеризуються науковою новизною.

Автором вперше досліджено при діастазі прямих м'язів живота з пупковою грижею морфологічні особливості передніх та задніх апоневротичних стінок та вперше обґрунтовано укріплення задніх апоневротичних стінок з ретромускулярним розміщення сітчастого імплантату при пупковій грижі поєднаної з діастазом прямих м'язів живота та обґрунтовано критерії вибору відкритої і лапароскопічної алопластики

Виконано удосконалення мініінвазивної ретромускулярної алопластики при пупкових грижах поєднаної з діастазом прямих м'язів живота шляхом фіксації сітчастого імплантату клеєм та обґрунтовано вибір способу хірургічного лікування в залежності від ширини діастазу.

Доведена ефективність удосконаленого способу мініінвазивної ретромускулярної алопластики при пупкових грижах поєднаної з діастазом прямих м'язів живота у порівнянні із традиційними методами.

Практичне значення отриманих результатів

Отримані дані в процесі дослідження крім теоретичного мають і практичне значення. Результати морфологічного дослідження передніх та задніх апоневротичних стінок при пупкових грижах поєднаних з діастазом прямих м'язів обґрунтовують ретромускулярне розміщення сітчастого імплантату.

Впровадження удосконаленої мініінвазивної лапароскопічної ретромускулярної алопластики при пупкових грижах поєднаної з діастазом прямих м'язів живота покращить безпосередні та віддаленні післяопераційні результати

Використання поліуретанового клею для фіксації сітчастого імплантату при алогерніопластиці дає змогу зафіксувати розправлений сітчастий імплантати ретромускулярно та запобігти його зміщенню, гофруванню, та сприяє проростанню сітчастого імплантата сполучною тканиною.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в клінічну практику хірургічного відділення Київської клінічної лікарні №5, Українського центру гриж живота та навчальний процес кафедри хірургії і прокології НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій.

Результати досліджень базуються на достатній кількості клінічних спостережень, з використанням завдань та методів дослідження які відповідають поставленій меті дослідження. Отриманні результати дослідження піддані ретельній статистичній обробці та статистичному моделюванню, їх достовірність не підлягає сумніву. Висновки дисертації аргументовані та відображають результати дослідження і в повній мірі відповідають завдання дослідження. Отримані результати й основні положення дисертації викладенні та обговоренні у наукових публікаціях та на під час фахових науково – практичних конференціях. Загалом наукова обґрунтованість отриманих результатів, положень та висновків сформульованих у дисертації не викликає сумніву.

Оцінка змісту дисертації.

Дисертацію викладено українською мовою на 146 сторінках друкованого тексту і складається з вступу, огляду літератури, опису матеріалів і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків. Список літератури складається з 205 найменувань латиницею і 22 кирилицею. Дисертація містить 22 рисунків та 10 таблиць.

У розділі «ВІДКРИТІ ТА ЛАПАРОСКОПІЧНІ СПОСОБИ АЛОПЛАСТИКИ ПУПКОВОЇ ГРИЖІ ПОЄДНАННІ ІЗ ДІАСТАЗОМ ПРЯМИХ М'ЯЗІВ ЖИВОТА ТА ПРИЧИНИ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ УСКЛАДНЕНЬ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)» наведено сучасні методики хірургічного лікування пупкових гриж поєднаних із діастазом прямих м'язів живота у відкритому так і у лапароскопічному варіанті. Наведено післяопераційні ускладнення після алопластики пупкової грижі поєднаної із діастазом прямих м'язів живота їх причини, лікування та профілактика. Окрема увага приділяється розгляду сучасних міжнародних гайдлайнів з ведення хворих з грижами живота та післяопераційними ускладненнями.

У розділі «МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ» наведено опис дизайну і програми дослідження, характеристики використаних методів дослідження, в тому числі клініко-лабораторних, клініко-інструментальних, морфологічних та статистичних методів.

У третьому розділі «ПРИЧИНИ НЕЗАДОВІЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ХІРУРГІЧНОГО ЛІКУВАННЯ ПУПКОВОЇ ГРИЖІ ПОЄДНАНОЇ ІЗ ДІАСТАЗОМ ПРЯМИХ М'ЯЗІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТРАДИЦІЙНИХ СПОСОБІВ АЛОПЛАСТИКИ» наведено основні причини виникнення сероми, гематоми, інфікування рани, хронічного післяопераційного болю та рецидиву як незадовільних результатів хірургічного лікування пупкових гриж поєднаних із діастазом прямих м'язів з використання традиційної надапоневротичної алопластики.

У четвертому розділі «МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДНІХ ТА ЗАДНІХ АПОНЕВРОТИЧНИХ СТІНОК ПРЯМОГО М'ЯЗА ЖИВОТА ПРИ ДІАСТАЗІ ТА ОБГРУНТУВАННЯ РЕТРОМ'ЯЗЕВОЇ АЛОПЛАСТИКИ» наведено морфологічну оцінку апоневротичним стінкам прямого м'язу живота при діастазі та його відсутності. Результати проведеного комплексного патоморфологічного дослідження передніх та задніх апоневротичних стінок при діастазі прямих м'язів живота обґрунтовують укріплення сітчастим імплантатом стоншених задніх

апоневротичних стінок шляхом виконання ретром'язевої алопластики.

У п'ятому розділі «УДОСКОНАЛЕНИЙ СПОСІБ МІНІІНВАЗИВНОЇ РЕТРОМУСКУЛЯРНОЇ АЛОПЛАСТИКИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ ЙОГО ВИБОРУ ПРИ ПУПКОВІЙ ГРИЖІ ПОЄДНАНОЇ ІЗ ДІАСТАЗМ ПРЯМИХ М'ЯЗІВ ЖИВОТА» описаний удосконалений спосіб мініінвазивної ретромускулярної алопластики при пупковій грижі поєднаної із діастазом прямих м'язів живота та продемонстровано його переваги над традиційною надапоневротичною алопластикою. Також обґрунтовано вибір алопластики при пупковій грижі поєднаної із діастазом прямих м'язів живота до 5 см. та при пупковій грижі поєднаної із діастазом прямих м'язів живота до 10 см.

Зміст всіх розділів роботи відображено у публікаціях із розкриттям усіх основних положень дисертації.

Публікації за темою дисертації

За темою дисертації опубліковано у 4 статтях у профільних виданнях, в тому числі 1 - у профільному науково-метричному виданні, індексованому Scopus, 3 - у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 4 - тезах матеріалів науково-практичних конференцій.

Апробація результатів дисертації. Результати досліджень презентували на науково-практичних конференціях «Перспективи розвитку сімейної медицини в Україні», 22-23 жовтня 2021, м. Київ, «Актуальні питання сімейної медицини» 17-18 лютого 2022, м. Київ, "Сучасні академічні знання у практиці лікаря загальної практики-сімейного лікаря" (Українська фахова школа з міжнародною участю), 17-19 листопада 2022 року, м. Київ. Науково-практична конференція «Актуальні питання загальної та судинної хірургії» 22-23 жовтня 2022р., 8-10 лютого 2024 року м Славське 21-а українська конференція з міжнародною участю «Мініінвазійні технології в сучасній хірургії. Досягнення та перспективи інтервенційної радіології», 29-31.05.24 р. 46th Annual congress of the EAES 2024 Prague, Check Republic.. Зареєстровано авторське право на «Спосіб фіксації сітчастого імплантату при алопластиці MILOS» № 127246 від 10 червня 2024р у базі «Укрпатент».

Запитання для дискусії.

1. Чи можливе передочеревинне розміщення сітчастого імплантату при удосконаленій методиці MILOS?
2. Яке перекриття сітчастим імплантатом є оптимальним при операції удосконаленій методиці MILOS?

Зауваження щодо оформлення дисертаційної роботи.

1. В дисертаційній роботі зустрічаються граматичні та стилістичні помилки.
2. В огляді літератури здебільшого описуються лише окремі методики хірургічного лікування діастаза прямих м'язів живота.
3. Опис використаних методів статистичної обробки занадто стислий.

Наведені зауваження не принципові та не впливають на наукову цінність та практичне значення роботи, що дозволяє зробити наступний висновок.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Ковалю Олександра Миколайовича «ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВІДКРИТОЇ ТА ЛАПАРОСКОПІЧНОЇ АЛОПЛАСТИКИ ПРИ ПУПКОВИХ ГРИЖАХ ПОЄДНАНИХ З ДІАСТАЗОМ ПРЯМИХ М'ЯЗІВ ЖИВОТА» є закінченою, самостійною науковою роботою, в якій розроблені та обґрунтовані наукові положення, сукупність яких можна кваліфікувати, як нове вирішення актуальної наукової задачі - підвищення ефективності хірургічного лікування пупкових гриж поєднаних із діастазом прямих м'язів живота. За своєю актуальністю, теоретичною і практичною значимістю дисертаційна робота Ковалю Олександра Миколайовича «ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВІДКРИТОЇ ТА ЛАПАРОСКОПІЧНОЇ АЛОПЛАСТИКИ ПРИ ПУПКОВИХ ГРИЖАХ ПОЄДНАНИХ З ДІАСТАЗОМ ПРЯМИХ М'ЯЗІВ ЖИВОТА», відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року №44

«Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

Офіційний опонент:

Доктор медичних наук,
професор,
завідувач кафедри
загальної хірургії №2
Національного медичного університету
ім. О.О. Богомольця

Олександр ІОФФЕ

